

ПАМ'ЯТКА ВЧИТЕЛЮ

як реагувати на порушення академічної доброчесності та фіксувати їх

Ця пам'ятка стосується типових ситуацій у щоденній навчальній роботі (списування, недозволена допомога, здача чужої або згенерованої ШІ роботи як власної). Порядок дій під час олімпіад і конкурсів — окремий документ 2.10; повна процедура розгляду спірних або серйозних випадків Комісією — розділ V Положення про академічну доброчесність.

ЩО ВИ МОЖЕТЕ ЗРОБИТИ САМІ, БЕЗ ЗВЕРНЕННЯ ДО КОМІСІЇ

1. Не оцінюйте роботу, виконану несамотійно. Несамотійно виконане завдання вважається невиконаним і не підлягає оцінюванню (частина друга статті 31 Закону України «Про академічну доброчесність»).
2. Зафіксуйте факт порушення в документі про результати оцінювання (класний журнал, аркуш роботи тощо) — у спосіб, визначений закладом освіти.
3. Дайте здобувачу освіти можливість виконати завдання повторно, якщо це передбачено Положенням про академічну доброчесність (пункт 6.3) чи вашою предметною методикою оцінювання.

КОЛИ ПОТРІБНО ЗВЕРНУТИСЯ ДО УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ АБО КОМІСІЇ

Незалежно від непроставлення оцінки за конкретне завдання, застосування будь-якого виховного заходу (тематичне заняття, попередження) чи заходу академічної відповідальності є виключним повноваженням уповноваженого органу або уповноваженої особи, а не вчителя одноосібно (частина третя статті 17 Закону). Тому подайте повідомлення (форма 2.1), якщо:

- порушення повторюється систематично;
- здобувач освіти не визнає порушення й заперечує;
- ситуація серйозна (наприклад, ознаки фабрикації, фальсифікації, відчуження чи приписування авторства, схиляння інших до порушення);
- вам потрібне рішення про санкцію, що виходить за межі непроставлення оцінки (наприклад, попередження, відсторонення від конкурсу).

ЯК ЗАФІКСУВАТИ ФАКТ ДЛЯ ПОВІДОМЛЕННЯ

Опишіть тільки те, що ви безпосередньо спостерігали або можете підтвердити: що сталося, коли, за яких обставин, хто ще був свідком. Повідомлення підлягає розгляду лише за наявності фактичних даних, які можуть бути перевірені (частина друга статті 37 Закону) — тому уникайте припущень і оцінних суджень, викладайте факти.

ВАЖЛИВО

Реагуйте вчасно, неупереджено й невивірковано до всіх здобувачів освіти незалежно від успішності чи стосунків із вами (стаття 5 Закону). Презумпція академічної доброчесності означає, що особа вважається такою, що не порушила її, доки факт не встановлено за визначеною процедурою — тому уникайте публічних звинувачень до завершення розгляду.

ПАМ'ЯТКА

про доброчесне використання штучного інтелекту в навчанні

Штучний інтелект (ChatGPT, Gemini та подібні інструменти) — не заборонений, але його використання має бути прозорим.

МОЖНА (за умови зазначення й дозволу вчителя):

- ✓ Використовувати ШІ для пошуку ідей, структурування думок, перевірки граматики — якщо це прямо не заборонено умовами завдання.
- ✓ Використовувати переклад або пояснення складного поняття власними словами після цього.
- ✓ Використовувати ШІ як допоміжний інструмент для навчання (тренажер, генератор прикладів задач для самоперевірки).

НЕ МОЖНА:

- ✗ Здавати текст, зображення чи розв'язання, згенеровані ШІ, як повністю власну роботу без зазначення цього факту.
- ✗ Копіювати відповідь ШІ без перевірки: ШІ може вигадувати неіснуючі джерела, дати, цитати — і сліпе копіювання ризикує перетворитися на фабрикацію чи фальсифікацію (статті 27–28 Закону).
- ✗ Використовувати ШІ там, де умови завдання прямо вимагають самостійного виконання без будь-яких допоміжних засобів.

ЯК ПРАВИЛЬНО ЗАЗНАЧИТИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ

Відповідно до частини четвертої статті 8 Закону України «Про академічну доброчесність», якщо в роботі використано об'єкт, згенерований штучним інтелектом, це має бути зазначено із вказівкою на програму та спосіб використання. Приклад формулювання наприкінці роботи:

«Під час підготовки цієї роботи використано [назва програми, напр. ChatGPT] для [мета використання, напр.: пошуку ідей для вступу / перевірки граматики / перекладу цитати з англійської]. Основний текст, аналіз і висновки виконано самостійно.»

Пам'ятай: здача згенерованого ШІ тексту як власного без цього зазначення — це порушення академічної доброчесності (стаття 29 Закону), навіть якщо вчитель дозволив використання ШІ загалом, але не було розкрито сам факт використання.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ

академічних творів і навчальних робіт здобувачів освіти

(дослідницькі, проєктні, конкурсні роботи, реферати тощо)

Ці вимоги ґрунтуються на статті 8 Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX і застосовуються до робіт, які здобувач освіти оприлюднює (подає на конкурс, захищає, розміщує на сайті закладу тощо).

1. ПОСИЛАННЯ НА ДЖЕРЕЛА

Якщо в роботі використано текст, зображення, ідею, дані, твердження чи іншу форму результату інтелектуальної творчої діяльності іншої особи — обов'язково зазначається посилання на джерело інформації та/або автора. Посилання оформлюється так, щоб чітко виокремити, який саме внесок у роботу належить особисто здобувачу освіти, а який — запозичений (частина перша статті 8 Закону).

Ми не встановлюємо тут єдиного обов'язкового стандарту бібліографічного оформлення — закон цього не вимагає. Заклад освіти може самостійно визначити зручний єдиний стиль оформлення посилань для конкурсних і дослідницьких робіт (наприклад, за ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання») і закріпити його в умовах конкурсу чи вимогах до роботи.

2. ДОСТОВІРНІСТЬ ДАНИХ

Робота не повинна містити сфабрикованої чи сфальсифікованої автором інформації. Якщо в роботі наводяться припущення чи недоведені твердження — це має бути прямо зазначено в тексті роботи (частина друга статті 8 Закону).

3. АВТОРСТВО

В оприлюдненій роботі зазначаються всі її автори (частина третя статті 8 Закону). Якщо робота виконана групою — авторство зазначається щодо кожного учасника групи, а не лише одного представника.

4. ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Якщо в роботі використано об'єкт, згенерований штучним інтелектом, автор повинен повідомити про це в самій роботі із зазначенням методики генерування та/або посилання на відповідну програму (частина четверта статті 8 Закону; детальніше — пам'ятка про доброчесне використання ШІ, документ 3.3).

5. ІНШІ УЧАСНИКИ РОБОТИ НАД ТВОРОМ

Якщо, окрім авторів, у роботі над твором брали участь інші особи (консультування, редагування, оформлення, переклад тощо) — вони зазначаються із вказівкою на характер їхнього внеску (частина п'ята статті 8 Закону).

6. ПОВТОРНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Якщо здобувач освіти використовує у новій роботі власні раніше опубліковані наукові результати (повністю або частково) — про це обов'язково зазначається в новій роботі (частина шоста статті 8 Закону).

Разом із роботою здобувач освіти подає заповнену декларацію авторства (документ 4.2 пакета документів).

Ліцей N2 Горностаївської селищної ради | Додаток до Положення про академічну доброчесність